

Innst. 140 L

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 112 L (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i energiloven og i enkelte andre lover

Til Stortinget

Sammendrag

Olje- og energidepartementet foreslår i proposisjonen endringer i energiloven kapittel 9 om beredskap i kraftforsyningen. Hovedinnholdet i forslaget er:

- Lovens regler om beredskap presiseres til også å gjelde for ekstraordinære situasjoner i fredstid som kan skade eller hindre produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi, i tillegg til krigssituasjoner.
- De enheter som loven omfatter, gis en selvstendig plikt til å planlegge og gjennomføre beredskapstiltak, og til å innrette virksomheten slik at dette kan ivaretas.
- Lovens begrep «sikringstiltak» endres til «beredskapstiltak», og begrepet gis et mer funksjonelt innhold – blant annet ved at det gis en klarere uttrykt hjemmel til å stille krav til slikt som håndtering av ekstraordinære situasjoner og gjenopprettingsevne.
- Beredskapsmyndigheten gis en generell hjemmel til å delegere myndighet til rettssubjekter utenfor forvaltningen innenfor rammen av Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon.

Departementet viser til et prosjekt for å gjennomgå Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) som ble gjennomført av NVE i 2007 og 2008 med deltakelse fra Statnett. KBO-prosjektet foretok

en vurdering av organisering, roller og ansvarsfordeling i håndteringen av ekstraordinære situasjoner i kraftforsyningen. Her kom det fram et behov for videreutvikling av energilovens regler om beredskap.

Departementet mener på denne bakgrunn det er behov for en bredere gjennomgang og videreutvikling av hele kapittel 9 i energiloven. Det foreslås at lovbestemmelsene skal få en endret utforming for å skape størst mulig sikkerhet for effektiv regional og nasjonal kriseberedskap og krisehåndtering under enhver form for ekstraordinær situasjon.

En effektiv beredskap er nødvendig på grunn av samfunnets avhengighet av en stabil og kvalitetsmessig god energiforsyning.

Gjeldende kapittel 9 om beredskap inneholder systemer for regulering av beredskap som det et godt stykke på vei fortsatt er hensiktsmessig å bygge videre på. Det grunnleggende prinsippet om at ansvaret for forsyningssikkerheten påligger nettselskapene videreføres. Loven har bestemmelser om sikring av kraftforsyningsanlegg, som fremdeles er preget av å være innrettet mot krigsskade og annen fysisk skade på det enkelte kraftforsyningsanlegg. Departementet viser til at det nå er nødvendig å styrke det rettslige grunnlaget for effektiv håndtering av ekstraordinære hendelser i fredstid.

Loven skal i større grad være innrettet mot alle de ekstraordinære situasjoner som kan hindre kraftforsyningens funksjoner. I tillegg til forebyggende sikkerhet og sikringstiltak, skal det legges vekt på evne til å håndtere ulike kriser og gjenopprette normal drift så fort som mulig. Energilovens beredskapskapittel vil derfor ikke bare omfatte selve kraftanleggene, men også kompetanse og øvrige ressurser som trengs for å planlegge og gjennomføre krisehåndtering og gjenoppbygging på en sikker og effektiv måte.

Departementet viser til at overordnede prinsipper om ansvar, nærhet og likhet ligger til grunn for alt

nasjonalt sikkerhets- og beredskapsarbeid i fredstid. Prinsippene vil være styrende for den videre utviklingen av beredskapsarbeidet i kraftforsyningen.

Det vil kunne oppstå kriser eller alvorlig svikt i samfunnskritiske funksjoner hvor ulike sektorer og interesser må ses i sammenheng. Behovet for en helhetlig og samordnet krisehåndtering skal ses i sammenheng med de overordnede prinsippene.

Departementet foreslår i proposisjonen i tillegg enkelte tekniske endringer i energiloven kapittel 9, samt retting av henvisninger mv. i enkelte andre lover.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Espen Granberg Johnsen, Marianne Marthinsen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, vil understreke den grunnleggende betydning en stabil og kvalitetsmessig god energiforsyning har for samfunnet, og at en effektiv beredskap er nødvendig.

Komiteen peker på at forutsetningene og utfordringene for beredskapsarbeidet i norsk kraftforsyning har endret seg siden energiloven ble vedtatt, og beredskapsarbeidet er i større grad enn tidligere knyttet til muligheter for større natur- og miljøkatastrofer, storulykker og terroranslag. Klimaendringer vil sannsynligvis kunne gi nye utfordringer for beredskapen i kraftforsyningen. Komiteen er derfor enig i behovet for å styrke det rettslige grunnlaget for effektiv håndtering av ekstraordinære hendelser i fredstid. Komiteen vil understreke betydningen av forebyggende sikkerhet og sikringstiltak i tillegg til å kunne håndtere ulike kriser og gjenopprette normal drift så fort som mulig.

Komiteen viser til at NVE er delegert oppgaven som beredskapsmyndighet for forsyningssikkerhet, og at beredskapsmyndigheten i proposisjonen er foreslått å gis en generell hjemmel til å delegerer myndighet til rettssubjekter utenfor forvaltningen innenfor rammen av Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Komiteen vil understreke betydningen av å kunne benytte de enhetene som står nær utfordringene og som har best lokal kunnskap, faglig innsikt og forutsetninger for å finne de samfunnsmessig riktige løsningene på kortest mulig tid i en krise-

situasjon. Det er derfor viktig at KBO, og i spesielle tilfeller regionale og lokale driftsenheter i kraftforsyningen, kan delegeres myndighet.

Komiteen viser til den betydningen driftskontrollsystemene har for hele kraftsystemet, og at den beredskapsmessige betydningen av systemsikkerhet er stor. En bør derfor unngå å samle for mange funksjoner og for store kapasiteter på et sted uten reelle alternativer. Komiteen vil understreke at de foreslåtte lovendringene vil gi klarere hjemmel til å stille beredskapsmessige krav til både kraftanlegg og system.

Komiteen viser til at det grunnleggende prinsippet om at ansvaret for forsyningssikkerheten påligger nettselskapene videreføres, og at eventuelle pålegg skal som i dag gjennomføres for eiers eller drivers regning og risiko.

Komiteen har merket seg at de foreslåtte lovendringene i stor grad reflekterer dagens praksis når det gjelder omfanget av tiltak som kan pålegges aktørene, og at det ikke forventes nevneverdige økonomiske forpliktelser i denne forbindelse.

Komiteen har videre merket seg at lovforslaget sikrer at politi og militære myndigheter gis adgang til kraftanlegg mv. i forbindelse med forberedelse til og gjennomføring av væpnet sikring.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i energiloven og i enkelte andre lover

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 8-2 første ledd annet punktum oppheves.

§ 9-1 skal lyde:

§ 9-1 (*Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon*)

Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) består av de enheter som eier eller driver anlegg eller annet som har vesentlig betydning for drift eller gjenoppretting av eller sikkerhet i produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi eller fjernvarme. Beredskapsmyndigheten kan ved forskrift eller enkeltvedtak fastsette hvilke enheter som skal inngå i KBO.

Alle enheter i KBO skal sørge for at virksomheten er innrettet på en slik måte og med slike ressurser som er nødvendig for å ivareta ansvar og oppgaver etter dette kapitlet.

Beredskapsmyndigheten skal samordne beredskapsarbeid og utpeke den samlede ledelse i KBO.

I ekstraordinære situasjoner som kan skade eller hindre produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi eller fjernvarme, kan KBO pålegges oppgaver og plikter. Det samme gjelder i ekstraordinære situasjoner hvor skade eller hindring som nevnt i første punktum har oppstått.

Beredskapsmyndigheten kan under beredskap og i krig underlegge kraftforsyningen KBO. Kraftforsyningen plikter å følge de pålegg som gis og gjennomføre de tiltak som kreves.

§ 9-2 skal lyde:

§ 9-2 (Beredskapstiltak)

Den som helt eller delvis eier eller driver anlegg eller system som er eller kan bli av vesentlig betydning for produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi eller fjernvarme, plikter å sørge for effektiv sikring og beredskap og iverksette tiltak for å forebygge, håndtere og begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner som nevnt i § 9-1 fjerde eller femte ledd og for å gjenopprette normal situasjon.

Beredskapsmyndigheten kan gi forskrift eller treffe enkeltvedtak om beredskapstiltak for å forebygge, håndtere eller begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner som nevnt i § 9-1 fjerde eller femte ledd eller for å gjenopprette normal situasjon. Beredskapstiltak kan pålegges den som eier eller driver anlegg eller systemer som nevnt i første ledd. Beredskapstiltak kan gjelde for eksisterende og planlagte anlegg eller systemer som nevnt i første ledd.

Vedtak om beredskapstiltak kan blant annet omfatte krav til organisering, planlegging, forebygging, sikkerhets- eller sikringstiltak, utførelse, gjennomføring, gjenopprettingsevne, ledelse eller drift. Beredskapsmyndigheten kan treffe vedtak om at drift i ekstraordinære situasjoner og gjennomføring av tiltak etter dette kapittel skal kunne skje fra norsk territorium.

Den som pålegges beredskapstiltak plikter å gjennomføre tiltaket for egen regning og risiko.

Når det anses nødvendig kan beredskapsmyndigheten uten hensyn til tidligere pålegg treffe vedtak om at nye eller endrede beredskapstiltak skal settes i verk.

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3 (Informasjonssikkerhet)

Alle enheter i KBO skal vurdere sikkerheten ved all behandling av informasjon om kraftforsyningen. Enhetene skal kartlegge hvilken informasjon som er sensitiv, hvor den befinner seg og hvem som har tilgang til den. Det skal etableres effektiv avskjerming og beskyttelse av sensitiv informasjon.

Enhver plikter å hindre at andre enn rettmessige brukere får adgang eller kjennskap til sensitiv informasjon om kraftforsyningen.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om informasjonssikkerhet i kraftforsyningen og om taushetsplikten.

§ 9-4 skal lyde:

§ 9-4 (Delegering mv.)

Beredskapsmyndigheten kan delegerer myndighet til å treffe vedtak i forbindelse med beredskap til KBO eller enheter som inngår i KBO.

Forvaltningsloven kapittel II om ugildhet gjelder ikke for saker som behandles av KBO. Saker skal uansett forberedes og avgjøres etter en forsvarlig, saklig og nøytral saksbehandling.

§ 9-5 skal lyde:

§ 9-5 (Meldeplikt og rett til adgang)

Beredskapsmyndigheten kan i forskrift fastsette krav om å melde igangsetting av arbeid for å bygge eller endre anlegg eller systemer som nevnt i § 9-2 første ledd.

Alle som omfattes av dette kapitlet, plikter å gi beredskapsmyndigheten adgang til grunn, bygg, anlegg og lignende mot gyldig legitimasjon. Det samme gjelder adgang for politiet og militære myndigheter når dette har sammenheng med forberedelse til og gjennomføring av væpnet sikring.

§ 9-6 skal lyde:

§ 9-6 (Gebyr til dekning av utgifter)

Beredskapsmyndigheten kan kreve gebyr fra enheter i KBO til dekning av utgiftene ved beredskapsmyndighetens arbeid med kraftforsyningsberedskap. Utgiftene utlignes på eiere og brukere av de anlegg dette kapitlet omfatter.

§ 10-1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Enhver plikter uten hinder av taushetsplikt å gi departementet de opplysninger som er nødvendige for utøvelse av myndighet etter denne lov.

II

I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall m.v. gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

«Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv.»

§ 36 syvende ledd skal lyde:

Gjelder det erverv av aksjer eller parter i selskap som innehar eiendomsrett til vannfall av en slik størrelse som nevnt i § 1 annet ledd, uten at det for disse er fastsatt vederlagsfri overgang til staten, kan det be-tinges at aksjene eller partene skal tilfalle staten uten vederlag etter utløpet av en i konsesjonen fastsatt frist som ikke må overstige 60 år.

III

I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gjøres følgende endring:

§ 10 nr. 3 annet ledd annet punktum skal lyde:

Søknad om omgjøring av tidligere fastsatte vilkår om tidsbegrensning og hjemfall skal innvilges så fremt reguleringsanleggets eier oppfyller vilkårene i lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv. § 2 første ledd.

IV

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gjøres følgende endringer:

§ 12 siste ledd skal lyde:

Om beverdammer gjelder reglene i *naturmangfoldloven* § 18.

§ 19 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Hvis det for et elvekraftverk med midlere årsproduksjon over 40 GWh ikke er gitt konsesjon etter lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv.,

fastsettes konsesjonsavgifter etter reglene i dennes § 2 tredje ledd nr. 13.

§ 20 første ledd bokstav a skal lyde:

a) må ha tillatelse etter lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. § 7 annet ledd eller § 10;

§ 20 første ledd bokstav c skal lyde:

c) må ha dispensasjon fra vernevedtak etter *naturmangfoldloven* eller utføres som skjøtselstiltak etter *naturmangfoldloven*;

§ 20 første ledd bokstav d skal lyde:

d) Er tillatt i *reguleringsplan* etter plan- og bygningsloven; eller

§ 24 annet ledd første punktum skal lyde:

Søknaden skal kunngjøres for søkerens regning etter reglene i plan- og bygningsloven § 12-10 første ledd første og annet punktum, annet og tredje ledd, jf. § 5-2.

§ 29 annet ledd første punktum skal lyde:

Endringer i et manøvreringsreglement som gir adgang til å variere vannstanden eller vannføringen, skal sendes på høring etter forvaltningslovens regler om forskrifter og kunngjøres etter reglene i plan- og bygningsloven § 12-10 første ledd første og annet punktum, annet og tredje ledd, jf. § 5-2.

V

I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. skal § 2 annet ledd nr. 1 lyde:

1. som er konsesjonspliktige eller som krever vedtak etter lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv. kapittel I,

VI

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. desember 2011

Erling Sande
leder

Siri A. Meling
ordfører